

South East European Network
for Professionalization of Media

DOBRE OSNOVE, OGRANIČENA PRIMJENA

Samoregulacija medija u Bosni i Hercegovini

Anida Sokol

NAŠI MEDIJI:

Inicijativa za unapređenje medijske pismenosti, dijalog i aktivizam

South East European Network
for Professionalization of Media

NAŠI MEDIJI:

Inicijativa za unapređenje medijske pismenosti, dijalog i aktivizam

DOBRE OSNOVE, OGRANIČENA PRIMJENA

Samoregulacija medija u Bosni i Hercegovini

Autorica i istraživačica: Anida Sokol

Urednica, voditeljica regionalnog istraživanja: Brankica Petković

Recenzentice: Maida Muminović i Selma Zulić Šiljak

Lektorica: Amela Šehović

Korektura: Mirela Rožajac-Zulčić

Grafički dizajn: Špela Kranjec

Izdavač:

Fondacija "Mediacentar", Sarajevo

Adresa: Koševo 26, Sarajevo

Godina izdanja: 2023.

ISBN 978-9958-584-47-3

CIP zapis dostupan u COBISS sistemu Nacionalne i univerzitetske biblioteke BiH pod ID brojem 56794886

*Ova publikacija je urađena uz finansijsku podršku Evropske unije.
Sadržaj je isključiva odgovornost autorice i izdavača i ne odražava nužno stavove Evropske unije.*

SADRŽAJ

SAŽETAK	4
I. UVOD	6
II. KRATKI OSVRT NA REGULATORNI I SAMOREGULATORNI OKVIR U BOSNI I HERCEGOVINI	8
III. KODEKSI ZA PROFESIONALNI RAD MEDIJA I NOVINARA	11
3.1. KODEKS ZA ŠTAMPU I ONLINE MEDIJE	12
3.2. UREĐIVAČKA NAČELA JAVNIH SERVISA (BHRT, RTRS I FTV)	14
3.3. KODEKS ČASTI “BH NOVINARA”	16
3.4. INTERNA PRAVILA MEDIJA	16
3.5. KODEKS O PROGRAMSKIM SADRŽAJIMA	17
IV. SAMOREGULATORNA TIJELA I MEHANIZMI	19
4.1. VIJEĆE ZA ŠTAMPU I ONLINE MEDIJE	20
4.2. NOVINARSKO VIJEĆE ČASTI UDRUŽENJA “BH NOVINARI”	22
4.3. FACT-CHECKERSKA PLATFORMA RASKRINKAVANJE	23
V. Studija slučaja: Izvještavanje o masovnoj pucnjava u Osnovnoj školi “Vladislav Ribnikar” u Srbiji	25
VI. IZAZOVI U SAMOREGULACIJI ONLINE MEDIJA	27
VII. IZAZOVI SAMOREGULACIJE NA JAVNIM SERVISIMA	29
VIII. DOBRE PRAKSE I MODELI U SAMOREGULACIJI	31
IX. ZAKLJUČCI I PREPORUKE	33
LITERATURA I IZVORI	38
O AUTORICI	43

SAŽETAK

Samoregulacija medija predstavlja dogovor medijskih profesionalaca da primjenjuju pravila profesije koja su nastala unutar medijske zajednice. Da bi se novinari i urednici pridržavali moralno i profesionalno obavezujućih pravila, potrebna je prvo razvijena svijest i odgovornost samih medijskih radnika i medijskih kuća, ali i okruženje koje daje podršku, što podrazumijeva, između ostalog, jako medijsko i marketinško tržište, progresivne medijske politike i mehanizme koji štite nezavisnost medija, te medijski i informacijski pismenu publiku. U Bosni i Hercegovini, na slabom marketinškom tržištu, sa nedostatnim zakonskim okvirom, koji, između ostalog, ne normira transparentnost medijskog vlasništva ili obavezan registar online medija, i usljed znatnog političkog pritiska na medije, samoregulacija nema veliki doseg.

Uprkos dobro uspostavljenom modelu samoregulacije online i štampanih medija, te izmjenama Kodeksa za štampu i online medije, koje prate trendove i izazove u digitalnoj sferi, učestala su kršenja profesionalnih standarda. Kodeks za štampu i online medije krše i članovi Vijeća za štampu i online medije BiH, a u Bosni i Hercegovini djeluju brojni anonimni portali nad kojima Vijeće za štampu i online medije Bosne i Hercegovine nema mogućnost uticaja. Većina medija nema vlastite uređivačke smjernice, u medijskoj zajednici i redakcijama rijetko se raspravlja o etičkim standardima i podstiče odgovorno i profesionalno novinarstvo. Novinarsko vijeće časti Udruženja “BH novinari” nije aktivno, a u javnim servisima ne postoji ombudsmen ili tijelo koje bi se bavilo slučajevima kršenja uređivačkih načela javnih servisa.

Kako bi se samoregulacijom postigao adekvatan nivo medijskog izvještavanja, potrebno je dvojako djelovanje: jačanje samoregulacije u medijskoj zajednici i redakcijama i rad na postizanju boljih zakonskih okvira i mehanizama zaštite. Neophodno je, zbog toga, ojačati kapacitet i rad Vijeća za štampu i online medije Bosne i Hercegovine, te pronaći održive modele za njegovo finansiranje. Potrebno je ponovo pokrenuti rad Novinarskog vijeća časti, koje bi odlučivalo o primjerima kršenja Kodeksa časti “BH novinara”. Regulator i samoregulator mogli bi raditi povremene monitoringe medijskih sadržaja, a sve odluke njihovih komisija, kao i tijela unutar javnih servisa trebaju biti transparentne i blagovremeno objavljivane, te je neophodno da postoji sistem žalbi na njihove odluke. Javni servisi trebali bi uvesti ombudsmena za prigovore građana i uposlenika na medijske sadržaje i rad ovih medijskih

Kako bi se samoregulacijom postigao adekvatan nivo medijskog izvještavanja, potrebno je dvojako djelovanje: jačanje samoregulacije u medijskoj zajednici i redakcijama i rad na postizanju boljih zakonskih okvira i mehanizama zaštite.

kuća. Medijske organizacije mogle bi organizirati povremene javne rasprave o etičkim smjernicama, a mediji redovne redakcijske sastanke o etičkim dilemama te pripremiti i primjenjivati vlastita uređivačka načela.

S druge strane, potrebne su progresivne medijske politike, medijski i informacijski pismena publika, razvijeno i zaštićeno medijsko tržište. Zbog velikog političkog uticaja na medije, važno je pronaći mehanizme kojima bi se spriječio politički uticaj na rad emitera i regulatora i uplitanje u imenovanja direktora i osoba na rukovodećim pozicijama. Neophodno je uvesti registar online medija, kao i Zakon o transparentnosti medijskog vlasništva. Moguće je i razmotriti modele za uvođenje koregulacije, prema kojima bi regulator regulirao one dijelove u kojima samoregulacijski mehanizmi nisu efikasni, kao naprimjer, zaštita od prikrivenog oglašavanja. Na kraju, potrebna je razvijena svijest o profesionalnoj odgovornosti novinara i urednika, te profesionalne posljedice za odstupanje od etičkih pravila – upozorenja, gubitak kredibiliteta i publike.

I.

UVOD

Samoregulatorni i regulatorni okviri uspostavljeni su krajem devedesetih i početkom dvijehiljaditih u Bosni i Hercegovini (BiH) i njihovi kodeksi više puta su mijenjani kako bi pratili nove izazove u novinarstvu i digitalnom okruženju. Uprkos dobro uspostavljenim okvirima, primjena profesionalnih medijskih standarda i dalje nije na zadovoljavajućem nivou u BiH. Iako su djelovanjem Regulatorne agencije za komunikacije Bosne i Hercegovine primjeri govora mržnje u programima radijskih i televizijskih emitera rijetki, u ovim medijima i dalje su prisutni primjeri etno-nacionalnog i politički pristrasnog medijskog izvještavanja. S druge strane, online mediji često krše etičke standarde, a Vijeće za štampu i online medije BiH nema uticaja na rad mnogobrojnih anonimnih portala, koji, iako predstavljeni kao online mediji, ne objavljuju podatke o uredništvu i kontakt-informacije.

Ovaj izvještaj bavi se pitanjem na koji način ojačati samoregulatorne mehanizme te povećati odgovornost novinara i urednika za medijske sadržaje. Izvještaj daje nalaze istraživanja o samoregulatornim kodeksima za medijske sadržaje i o njihovoj primjeni u BiH. Pod samoregulatornim kodeksima podrazumijevamo pravila za sadržaje ali i rad medija i novinara koji su dogovoreni unutar medijske zajednice i čija je primjena moralno i profesionalno a ne zakonski obavezujuća. Odstupanje od samoregulatornih kodeksa ne nosi zakonske posljedice.

Uprkos dobro uspostavljenim okvirima, primjena profesionalnih medijskih standarda i dalje nije na zadovoljavajućem nivou u BiH.

Istraživanje je rađeno u maju i junu 2023. godine kroz analizu kodeksa, devet intervjuova s predstavnicima regulatora, samoregulatora, medijskih eksperata i predstavnika medija.¹ Cilj istraživanja je bio i vidjeti u kojoj su mjeri kodeksi koji se primjenjuju u BiH prilagođeni potrebama medija i izazovima u digitalnom okruženju i koliko regulatorna, samoregulatorna i profesionalna medijska tijela u BiH prate trendove i standarde Evropske unije i unapređuju profesionalne medijske standarde i medijsku i informacijsku pismenost u

¹ Intervjui su rađeni sa: Maida Čulahović, šefica Odsjeka za programske sadržaje i analizu Regulatorne agencije za komunikacije, i Azra Maslo, rukovoditeljica Sektora za programske sadržaje i prigovore Regulatorne agencije za komunikacije; Maida Bahto Kestendžić, programska koordinatorica Vijeća za štampu i online medije; Borka Rudić, generalna sekretarica Udruženja "BH novinari", Senada Čumurović, pomoćnica generalnog direktora za razvoj BHRT-a; Rašid Krupalija, urednik, Raskrinkavanje; Semir Hambo, glavni i odgovorni urednik, Klix.ba; Sandra Gojković-Arbutina, glavna i odgovorna urednica, Nezavisne novine; Lejla Turčilo, profesorica na Fakultetu političkih nauka Univerziteta u Sarajevu; Ljubomir Zuber, komunikolog, profesor, Univerzitet za poslovni inženjering i menadžment.

zemlji. Iako su u fokusu izvještaja kodeksi i mehanizmi samoregulacije, tj. oni koji su dogovoreni i prihvaćeni unutar medijske zajednice, izvještaj daje i pregled kodeksa i rada regulatora i fact-checking platforme kao mehanizama komplementarnih samoregulaciji u BiH. Istraživanje je rađeno u sklopu regionalnog projekta "Naši mediji: Inicijativa civilnog društva za razvoj medijske pismenosti i aktivizma, borbu protiv polarizacije i promoviranje dijaloga", koji implementiraju partnerske organizacije SEENPM, Albanski medijski institut, Mediacentar Sarajevo, Vijeće za štampu Kosova, Institut za medije Crne Gore, Makedonski institut za medije, Novosadska novinarska škola, Mirovni institut i Bianet uz finansijsku podršku Evropske unije.

II.

KRATKI OSVRT NA REGULATORNI I SAMOREGULATORNI OKVIR U BOSNI I HERCEGOVINI

Regulacijski i samoregulacijski okviri za medije uspostavljeni su krajem devedesetih i početkom dvijehiljaditih u BiH. Regulatorna agencija za komunikacije BiH, u čiju nadležnost spadaju elektronski mediji i telekomunikacije, nastala je Odlukom visokog predstavnika u BiH 2001. spajanjem nadležnosti Nezavisne komisije za medije i Regulatorne agencije za telekomunikacije (Grbo, 2016, str. 35–36). Prije toga, od 1998. djelovala je Nezavisna komisija za medije, koju je također uspostavio visoki predstavnik u BiH, a čiji je zadatak bio da usklađuje rad medija sa međunarodnim normama i profesionalnim standardima i prekine ratnohuškačku retoriku i govor mržnje, koji su bili uveliko prisutni na televizijskim i radijskim stanicama nakon rata u BiH (Grbo, 2016, str. 35–36).

Nezavisna komisija za medije je 1998. donijela i prvi obavezujući dokument regulatora – Kodeks za uređivanje televizijskog i radijskog programa (Grbo, 2016, str. 35–36). On je sadržavao nekoliko osnovnih odredaba koje su se ticale, naprimjer, lažnog i varljivog materijala, pravila o pravičnosti i nepristrasnosti te pravila da nosioci dozvole neće prenositi sadržaj koji može uzrokovati nasilje na osnovu etničke i vjerske pripadnosti (Azra Maslo i Maida Ćulahović, RAK, intervju). Regulatorna agencija za komunikacije BiH vremenom je donijela niz pravila i više puta izmijenila kodekse za programske i komercijalne sadržaje te uspjela umanjiti ratnohuškačku retoriku i govor mržnje na radijskim i

televizijskim emiterima.² Agencija je posljednji put izmijenila Kodeks 2023. godine i tada je njegov naziv promijenila u Kodeks o programskim sadržajima (RAK, 2023).³

Samoregulatorno tijelo Vijeće za štampu i online medije, s druge strane, osnovala su novinarska udruženja 2001. godine, kao medijatora između nezadovoljnih čitalaca i tada štampanih medija. BiH je tako postala prva zemlja u jugoistočnoj Evropi koja je uspostavila samoregulatorno tijelo, prvo na nivou Federacije BiH, a kasnije od 2006. na nivou cijele države.⁴ Kodeks za štampu usvojila su novinarska udruženja već 1999. godine, a on je posljednji put izmijenjen krajem 2021. godine kako bi odgovorio novim izazovima u digitalnom okruženju. Nove stavke u kodeksu odnose se, između ostalog, na zabranu širenja dezinformacija, kao i uredničku odgovornost za sadržaje korisnika u online medijima (Vijeće za štampu i online medije, 1999/2021).

Kodeks za štampu usvojila su novinarska udruženja već 1999. godine, a on je posljednji put izmijenjen krajem 2021. godine kako bi odgovorio novim izazovima u digitalnom okruženju.

Uprkos dobrim osnovama za sistem regulacije i samoregulacije i izmjenama kodeksa, poštivanje profesionalnih novinarskih standarda u BiH i zaštita građana od štetnih sadržaja nije na zadovoljavajućem nivou. Oba tijela se suočavaju sa nizom izazova: regulator je već godinama pod političkim uticajem, zbog čega ne obavlja svoju funkciju i ne izriče mjere zbog kršenja kodeksa, naročito u slučajevima političkog i etno-nacionalnog pristrasnog medijskog izvještavanja.⁵ Također, regulator djeluje pod ograničenom nadležnošću i zastarjelim zakonskim okvirom – Zakonom o komunikacijama BiH – i bez mehanizama koji bi štitili nezavisnost agencije i medijsko tržište, ali i zahtijevali od medija da objavljuju informacije o svom vlasništvu (Maida Čulahović, RAK, intervju).

Vijeće za štampu i online medije, s druge strane, nema nadležnost da medijima izriče novčane kazne za kršenje profesionalnih standarda, već se isključivo koristi novinarskim sredstvima, kao što su: pravo na odgovor, objavljivanje ispravke, izvinjenje i demanti. Vijeće se suočava sa manjkom kapaciteta i finansijskih sredstava, a njegovo je djelovanje naročito neefikasno kod mnogobrojnih anonimnih portala, čije odgovorne osobe i kontakt-informacije nisu poznate.

Mnogi autori smatraju da je samoregulacija bolji pristup u odnosu na regulaciju jer pretjerane sankcije mogu voditi cenzuri, samocenzuri i gušenju medijskih sloboda, te zbog toga prednost daju dogovoru, medijaciji, etici i

---

2 Kazne za govor mržnje na televizijskim i radijskim stanicama su rijetke. Posljednja je bila izrečena 2019. godine.

3 Agencija je 2023. donijela i Pravilo o uslugama platformi za razmjenu videozapisa, što je prvi takav akt u BiH koji od platformi za razmjenu videozapisa zahtijeva određene mjere u cilju zaštite maloljetnika, zaštite javnosti od komunikacija koje potiču na mržnju i od sadržaja koji čine krivična djela. Iako ne postoje takve platforme registrirane u BiH, Agencija, prema ovom Pravilu, ima nadležnost da prati da li se takve platforme, koje budu uspostavljene u BiH, pridržavaju mjera propisanih ovom direktivom (RAK, 2023a).

4 Više o Vijeću vidjeti na: <https://vzs.ba/o-nama/>

5 Vidjeti, naprimjer, Fukelj (2022).

odgovornosti svakog profesionalnog medijskog radnika (Hrnjić Kuduzović, 2022). Sagovornici u istraživanju, ipak, imaju različita mišljenja oko efikasnosti samoregulacije u BiH.

Predstavnica Vijeća za štampu i online medije navodi da je samoregulacija dugotrajan proces i da su napravljeni značajni pomaci u odnosu na period kada su postojala teža kršenja Kodeksa, kao što su kršenja pravila o zabrani govora mržnje, prava na privatnost i pravila o uredničkoj odgovornosti (Maida Bahto Kestendžić, Vijeće za štampu i online medije, intervju). Sve veći broj žalbi rješava se medijacijom, a građani sve više upućuju žalbe Vijeću, naročito za govor mržnje u korisničkim komentarima (Maida Bahto Kestendžić, Vijeće za štampu i online medije, intervju). Predstavnice Regulatorne agencije za komunikacije smatraju da se medijski sektor treba zasnivati na jakoj samoregulaciji i dogovoru medijske i stručne zajednice, a u slučajevima kada ona ne funkcioniše na regulaciji i/ili koregulaciji (Maida Čulahović, RAK, intervju).

Ipak, predstavnici akademske zajednice navode da u okruženju u kakvom rade bosanskohercegovački mediji, u kojem ne postoje progresivne medijske politike, zaštita konkurencije medijskog i marketinškog tržišta te medijskog pluralizma, ali ni visok nivo svijesti odgovornosti među proizvođačima sadržaja, samoregulacija ne može biti efikasna (Ljubomir Zuber, Univerzitet PIM, intervju). Ona naročito nije zaživjela u oblastima poput oglašavanja i zaštite maloljetnika online (Maida Čulahović, RAK, intervju). Efikasnost samoregulacije stoga je neophodno gledati u odnosu na cjelokupan kontekst u kojem se nalaze mediji.

Pored regulatora i samoregulatora i njihovih kodeksa, postoji još nekoliko kodeksa i profesionalnih organizacija koje djeluju na unapređenju profesionalnih medijskih standarda u BiH. Udruženje "BH novinari" ima Kodeks časti (2004), koji postavlja obaveze i prava njihovih članova pri izvršavanju novinarskih zadataka. Javni servisi BHRT, RTRS i FTV (2003) imaju uređivačka načela koja sadrže profesionalne standarde za ove medijske kuće (Uređivački principi javnog RTV-sistema, 2003), a pojedini privatni mediji, kako navode urednici, i vlastita pravila koja primjenjuju pri izvještavanju. Od 2017. godine u BiH djeluje i fact-checking platforma Raskrinkavanje (2020), članica Međunarodne fact-checkerske mreže, koja, na osnovu specifične metodologije, verificira tačnost plasiranih informacija u medijima i na društvenim mrežama, a partnerska je i organizacija Facebooku. Iako nije samoregulatorno tijelo, fact-checking platforma je komplementarni mehanizam i doprinosi poštivanju profesionalnih standarda.

Ipak, kao i u slučaju samoregulatorijskog i regulatorijskog mehanizma, primjena ovih kodeksa i mehanizama otežana je zbog nereguliranog i skromnog tržišta, velike konkurencije, manjka kapaciteta u medijima i političkih uticaja.

Predstavnici akademske zajednice navode da u okruženju u kakvom rade bosanskohercegovački mediji, u kojem ne postoje progresivne medijske politike, zaštita konkurencije medijskog i marketinškog tržišta te medijskog pluralizma, ali ni visok nivo svijesti odgovornosti među proizvođačima sadržaja, samoregulacija ne može biti efikasna.

Primjena kodeksa otežana je zbog nereguliranog i skromnog tržišta, velike konkurencije, manjka kapaciteta u medijima i političkih uticaja.

III.

KODEKSI ZA PROFESIONALNI RAD MEDIJA I NOVINARA

Postoji više samoregulatornih kodeksa koji se odnose na medijske sadržaje i rad medija u BiH. Najznačajniji jeste Kodeks Vijeća za štampu i online medije, koji sadrži etičke i profesionalne standarde koji su moralno obavezujući za štampane i online medije. Pored njega, postoji i Kodeks časti Udruženja “BH novinari”, Uređivačka načela javnih servisa, te interna pravila pojedinih medija u BiH. Medijima su dostupne i smjernice međunarodnih i lokalnih organizacija, poput UNICEF-ovih smjernica za izvještavanje o djeci – Principi etičkog izvještavanja o djeci (2000).

Pored samoregulatornih kodeksa koji su doneseni unutar medijske zajednice, primjenjuju se i obavezujući pravni akti i podzakonski propisi koji postavljaju standarde profesionalnog medijskog izvještavanja, poput Kodeksa o programskim sadržajima Regulatorne agencije za komunikacije. Pravilnik o medijskom predstavljanju političkih subjekata u razdoblju od dana raspisivanja izbora do dana održavanja izbora također je obavezujući pravni akt, koji pobliže određuje dio Izbornog zakonika koji se odnosi na rad medija tokom izbora za radijske i televizijske stanice (CIK, 2010).

U nastavku će se detaljnije opisati pojedini samoregulatorni kodeksi i njihova pravila. Iako ne spada u samoregulacijski akt, u poglavlju je opisan i Kodeks o programskim sadržajima Regulatorne agencije za komunikacije zbog njegovog značaja za medijsku zajednicu, čestih revizija ali i razmatranja mogućnosti koregulacije.

Tabela 1: **SAMOREGULATORNI KODEKSI U BIH**

NAZIV	KOME JE NAMIJENJEN	GODINA USVAJANJA I POSLJEDNJA REVIZIJA	IMPLE-MENTACIJA	NADLEŽNO TIJELO
Kodeks za štampu i online medije	Online i štampani mediji	Usvojen 1998. i posljednji put revidiran 2021.	Da	Vijeće za štampu i online medije
Kodeks časti "BH novinara"	Članovi Udruženja "BH novinari"	Usvojen 2004. godine, nije mijenjan	Djelomično	Novinarsko vijeće časti Udruženja "BH novinari"
Uređivačka načela javnih servisa	Javni servisi –BHRT, RTRS, FTV	Usvojena 2003. godine, revidirana za BHRT 2023.	Ne	Ne postoji posebno nadležno tijelo

Tabela 2: **REGULATORNI KODEKSI U BIH**

NAZIV	KOME JE NAMIJENJEN	GODINA USVAJANJA I POSLJEDNJA REVIZIJA	IMPLE-MENTACIJA	NADLEŽNO TIJELO
Kodeks o programskim sadržajima	Radijski i televizijski emiteri	1998, revizija 2023.	Da	Regulatorna agencija za komunikacije
Kodeks o komercijalnim uslugama	Radijski i televizijski emiteri	2003, revizija 2023.	Da	Regulatorna agencija za komunikacije

3.1. KODEKS ZA ŠTAMPU I ONLINE MEDIJE

Kodeks Vijeća za štampu i online medije postavlja osnove sistema samoregulacije u štampanim i online medijima koji su moralno obavezujući za novinare, urednike i izdavače štampanih i online medija, a izveden je iz postojećih evropskih standarda novinarske prakse. Prvi Kodeks za štampu usvojen je 1999. godine prije uspostavljanja Vijeća i sadržavao je osnovne principe Memoranduma o razumijevanju, koji su 1999. godine potpisala novinarska udruženja u Bosni i Hercegovini, tadašnja Nezavisna unija profesionalnih novinara BiH, Savez novinara, Nezavisno udruženje novinara RS-a, Udruženje novinara RS-a i Sindikat profesionalnih novinara FBiH, a koji je prihvatila i Udruga hrvatskih novinara BiH. Od prvobitnog teksta Kodeks je prošao kroz više izmjena: prva izmjena je urađena 2005. godine, zatim 2006. i 2011. godine, a posljednja izmjena urađena je 2021. godine.⁶ Ekspertska

⁶ Informacije o Kodeksu su dostupne na: <https://vzs.ba/kodeks-za-stampane-i-online-medije-bih/>

grupa koju su činili medijski radnici i eksperti 2021. godine usvojila je šest novih članova i izmijenila 17 postojećih u Kodeksu Vijeća za štampu i online medije (Išerić, 2022).

Jedan od novih članova uvrštenih u izmijenjeni Kodeks 2021. godine odnosi se na korištenje informacionih tehnologija, a u njemu se nalaže da su izdavači, urednici i novinari štampanih i online medija dužni da koriste informacione tehnologije, platforme, društvene mreže i različite alate u dobroj namjeri i da nije prihvatljivo korištenje ovih tehnologija za širenje govora mržnje, neistina i dezinformacija, harangu, stigmatizaciju i diskreditaciju na osnovu zaštićenih karakteristika (Išerić, 2022).

Iako ne sadrži definiciju dezinformacije, izmijenjeni Kodeks ima posebnu stavku o dezinformacijama, u kojoj se, između ostalog, navodi da prenošenje dezinformacija iz drugog medija ili izvora ne oslobađa odgovornosti urednike medija koji ih prenose. Prema izmijenjenom Kodeksu, urednici su odgovorni za ukupan sadržaj štampanog ili online medija, a time i za publiciranje korisničkih komentara u online komunikacijskom prostoru. Kodeks nalaže da je urednik u online mediju dužan uklanjati korisničke komentare koji predstavljaju govor mržnje, poticanje na nasilje, huškanje, netrpeljivost, vrijeđanje, prijetnje i svaki drugi oblik neprimjerene i društveno neprihvatljive komunikacije. Kodeks također nalaže transparentnost štampanih i online medija i da mediji moraju objavljivati naziv, adresu, broj telefona i elektronsku adresu i kontakte odgovornog izdavača i urednika, kojima mogu biti upućivane žalbe i prigovori na pisanje štampanih i online medija (Vijeće za štampu i online medije, 1999/2021).

Kodeks za štampu i online medije nalaže da mediji moraju objavljivati naziv, adresu, broj telefona i elektronsku adresu i kontakte odgovornog izdavača i urednika.

Sagovornici u istraživanju smatraju da izmijenjeni Kodeks prati trendove i odgovara novim izazovima u digitalnom okruženju (Lejla Turčilo, Univerzitet u Sarajevu, intervju; Sandra Gojković Arbutina, Nezavisne novine, intervju). Predstavnica Vijeća za štampu i online medije navodi da su posljednje izmjene u potpunosti usklađene sa najnovijim izazovima izvještavanja u odnosu na nove tehnologije, internet i društvene mreže.

“U međuvremenu se pojavilo i pitanje etičnosti sadržaja koji kreira vještačka inteligencija, tako da bi to svakako trebalo u doglednoj budućnosti razmisliti i uključiti, ali zasad su odredbe dosta široko postavljene, tako da se mogu primjenjivati i na vještačku inteligenciju, zato što se referiraju i na korištenje informacionih tehnologija, platformi i društvenih mreža i ostalih alata.” (Maida Bahto Kestendžić, Vijeće za štampu i online medije)

Donesene izmjene nisu prihvatili svi članovi Vijeća za štampu i online medije. Zbog nove odredbe da su mediji odgovorni i za komentare čitatelja, najčitaniji online medij u BiH – Klix.ba – izašao je iz Vijeća za štampu i online medije jer, kako navodi njihov glavni i odgovorni urednik, zbog velikog broja komentara ne mogu pratiti i biti odgovorni za sve što postavljaju njihovi čitatelji (Semir Hambo, Klix.ba, intervju).

“Mi, iako nismo član Vijeća za štampu više.... mi se u 95 ili 98% slučajeva pridržavamo tog Kodeksa i nama taj Kodeks nije sporan gotovo ni po čemu, osim samo po jednom segmentu, a to je jedan paragraf koji se odnosi na komentare zato što neki naši prijedlozi tu nisu uvaženi u smislu da je medij odgovoran za – sad parafraziram – za kompletan sadržaj, uključujući i komentare. Nama je to bilo sporno jer smo smatrali da mi, pogotovo, ne možemo u real timeu sve upratiti i plašili smo se, dakle, jednostavno od naše odgovornosti za nečiju tamo izrečenu riječ.” (Semir Hambo, Klix.ba)

Urednica Nezavisnih novina također smatra da je član o uredničkoj odgovornosti nad korisničkim sadržajem preambiciozan, ali da Vijeće ne zahtijeva da se svaki komentar ukloni, već ovom stavkom žele ohrabriti urednike da obrate pažnju na korisničke komentare (Sandra Gojković Arbutina, Nezavisne novine, intervju). Klix.ba je uspostavio vlastiti sistem praćenja komentara i govora mržnje, a čitateljima je dostupan i Pravilnik, u kojem, između ostalog, naglašavaju da nisu dužni brisati sve komentare koji krše njihova pravila.⁷ Urednik ovog medija tvrdi da sve ostale članove Kodeksa ovaj medij podržava.

3.2. UREĐIVAČKA NAČELA JAVNIH SERVISA (BHRT, RTRS I FTV)

Uređivačka načela javnog RTV-sistema usvojena su 2003. godine, na sjednici Izvršne komisije, a postavljaju standarde kojih se rukovodstva, urednici i zaposleni javnih emitera u BiH trebaju pridržavati kako bi, kako se navodi u tekstu, “bolje razumjeli i izvršavali svoju misiju služenja javnosti”.⁸ Načela su vodič za uposlene, te su, kako se navodi u originalnoj verziji ovog dokumenta, obavezan programski i profesionalni dokument, a povreda njihovih načela predstavlja težu povredu radnih obaveza. Uređivačka načela daju smjernice o osnovnim programskim načelima, praćenju rada parlamenta, izbornih aktivnosti, te o profesionalnim standardima urednika i novinara. Ona sadrže uputstva o nepristrasnosti, pristojnosti i uljudnosti, izvještavanju o nasilju i kriminalu, sukobu interesa, nezavisnosti, različitosti i pravu na odgovor. Iako usvojena u sva tri servisa, načela nisu poštivana, naročito zbog političkog uticaja na njihov rad, a prethodna istraživanja su upućivala na to da ih je bilo potrebno i revidirati (Schroeder, 2018).

Kako bi odgovorio na nove izazove, naročito u komunikaciji uposlenih na internetu i velikom broju komentara online, Upravni odbor BHRT-a revidirao je Uređivačka načela za BHRT 2023. godine (Senada Ćumurović, BHRT, intervju). S obzirom na to da, kako tvrdi pomoćnica direktora za razvoj BHRT-a, sistem javnih emitera u BiH ne funkcioniše, ove izmjene usvojene su samo na nivou

---

7 Klix.ba, Pravila i uslovi korištenja komentara, <https://www.klix.ba/komentari>

8 Uređivačka načela su dostupna na stranicama FTV-a i RTRS-a. http://www.rtvfbih.ba/loc/template.wbsp?wbf_id=173

BHRT-a, a ne i na nivou druga dva javna servisa.⁹ Nove stavke nalažu da novinari i urednici moraju voditi računa o komentarima na društvenim mrežama.

“Korisnici koji krše načela prava na slobodu izražavanja, maliciozni komentari (botovi i trolovi), kao i oni koji šire govor mržnje trebaju biti izuzeti iz dalje komunikacije putem društvenih mreža”, navodi se u izmijenjenim Uredničkim načelima BHRT-a.

Novim izmjenama se nalaže i da uposlenici BHRT-a ne smiju javnim istupima te istupima na društvenim mrežama i novim medijima kršiti odredbe općih akata BHRT-a. Također se nalaže da ne smiju bez odobrenja istupati u javnosti o pitanjima koja se odnose na poslovanje i odnose unutar javnih servisa i na službenim i privatnim profilima na mrežama, te da im nije dopušteno iskazivanje vlastitog mišljenja i stajališta u javnosti i na društvenim mrežama koji štete ugledu i interesu BHRT-a. Nije im dozvoljen govor mržnje, veličanje i minimiziranje ratnih zločina, agresivnost, neprimjereno izražavanje i korištenje vulgarnih riječi. Navodi se i da će prilikom korištenja terminologije u osjetljivim i kontradiktornim situacijama, novinari i urednici koristiti pojmove i definicije sadržane u međunarodnim dokumentima, presudama Suda za ljudska prava, Ustavu BiH itd.

Nove stavke Uređivačkih načela BHRT-a nalažu da novinari i urednici moraju voditi računa o komentarima na društvenim mrežama.

Izmjene su usvojene nakon istupa uposlenika BHRT-a na društvenim mrežama, u kojima su neki od uposlenika veličali osuđene ratne zločince ili širili govor mržnje. Ipak, ne postoji, kako navodi pomoćnica direktora za razvoj BHRT-a, jedinstven stav oko smjernica BHRT-a ali i o političkim i historijskim temama unutar javnog servisa. Jedan od razloga za to su politički uticaji na javni servis, te struktura uposlenika i menadžmenta, koji dolaze iz sve tri etno-nacionalne grupe i oba entiteta. Pored toga, način na koji su napisana pojedina načela može dovesti do samocenzure među novinarima, naročito ona koja se odnose na zabranu vlastitog mišljenja i stajališta koji štete ugledu i interesu BHRT-a. Izmijenjena Uređivačka načela ne sadrže završnu stavku da njihova povreda predstavlja težu povredu radnih obaveza, a ne postoji odbor ili ombudsmen za rješavanje slučajeva kršenja pravila ili žalbi građana i uposlenika, koji bi, prema mišljenju pomoćnice direktora za razvoj, unaprijedio poštivanje uređivačkih smjernica javnog servisa.

“Nažalost, mi nemamo to vijeće. To je jedna od ideja koja već dugo postoji. To je bila i sugestija različitih nevladinih i međunarodnih organizacija da se formira jedno vijeće ili barem... da imate jednu poziciju, jednu osobu koja je osoba od kredibiliteta, od poštovanja, profesionalnog digniteta, kojoj bi se i unutar kuće, ali i javnost mogla obraćati sa svojim primjedbama na program BHRT-a... Dakle, bila je ta ideja da se barem nađe jedna osoba koja bi bila neka vrsta ombudsmena unutar BHRT-a. Eto, nikad to nije riješeno. S druge strane, tu je najvažnije naći zaista osobu koja ima profesionalni ugled i unutar kuće, da ljudi imaju povjerenja, da su preporuke te osobe zaista prave. (Senada Čumurović, pomoćnica direktora za razvoj BHRT-a, intervju)

---

9 Uređivačka načela Radio-televizije Bosne i Hercegovine. Korespondencija putem elektronske pošte.

3.3. KODEKS ČASTI “BH NOVINARA”

Kodeks časti usvojen je na Skupštini Udruženja “BH novinari” 2004. i od tada nije mijenjan. Kodeks postavlja prava i dužnosti članova Udruženja “BH novinari”, između ostalog, da su dužni braniti ljudska prava, dostojanstvo i slobodu, uvažavati pluralizam ideja i mišljenja, pridonositi jačanju pravne države i kao demokratski dio javnosti sudjelovati u kontroli nad djelovanjem vlasti i politike. U Kodeksu se, naprimjer, navodi da novinar ima pravo i da ne otkrije izvor informacije, ali za objavljeni podatak snosi moralnu, materijalnu i krivičnu odgovornost, da je rad novinara podložan kritici javnosti i da u svojim priložima novinar mora navoditi imena drugih autora čijim se tekstovima koristi (“BH novinari”, 2004).

Za zaštitu i primjenu Kodeksa zaduženo je Novinarsko vijeće časti Udruženja “BH novinari”, dok su Statutom i Pravilnikom o radu Novinarskog vijeća časti određene sankcije za povredu Kodeksa (“BH novinari”, 2004).

Novinarsko vijeće časti je, kako navodi predstavnica Udruženja “BH novinari”, zamišljeno kao tijelo koje raspravlja o neprofesionalnim postupanjima i sukobima interesa članova Udruženja “BH novinari”, promovira odgovorno postupanje novinara, kao i zaštitu njihovog prava na slobodu izražavanja, ali posljednjih godina ovo tijelo nije aktivno. Predstavnica Udruženja smatra da je potrebno revidirati Kodeks u skladu sa novim izazovima u novinarstvu, revidirati Pravilnik o radu Novinarskog vijeća časti, sazvati novo vijeće i proširiti broj članova.

3.4. INTERNA PRAVILA MEDIJA

Predstavnici nekih od najčitanijih online medija u BiH – Klix.ba i Nezavisnih novina – navode da imaju vlastite interne kodekse i pravila. Urednik Klix.ba navodi da ovaj medij ima Pravilnik za komentare, na kojem su radili posljednje dvije godine, a trenutno rade i na unapređenju Pravilnika za medijsko izvještavanje, koji uključuje pitanja poput zaštite privatnosti. Ističe da posebno obraćaju pažnju na pitanja poput izvještavanja o rodno zasnovanom nasilju, femicidu, LGBTIQ zajednici, negiranju ratnih zločina (Semir Hambo, Klix.ba, intervju).

“Ne kažem da je idealno i ne kažem da nema grešaka – ima kod nas itekako grešaka, ima i propusta – ali mislim da je važno da smo svjesni toga i da stvarno pokušavamo stalno jedni druge interno popravljati i sugerisati i davati neke sugestije i prijedloge kako bi to mogli unificirati kao neki naš interni pravilnik”, ističe Semir Hambo, glavni i odgovorni urednik Klix.ba.

Urednica Nezavisnih novina također navodi da ovaj medij ima svoja pravila, koja, naprimjer, nalažu novinarima da ne izvještavaju o slučajevima

Kodeks časti BH novinara postavlja prava i dužnosti članova Udruženja “BH novinari” da su dužni braniti ljudska prava, dostojanstvo i slobodu, uvažavati pluralizam ideja i mišljenja.

samoubistava. Ova medijska kuća prati i Kodeks Vijeća za štampu i online medije (Sandra Gojković Arbutina, Nezavisne novine, intervju). Priznaje da se dešavaju propusti i da je u periodu “trčanja za klikovima” teško pratiti Kodeks za štampu i online medije te da veliki broj medija balansira između poštivanja Kodeksa i potreba za klikovima i zaradom.

Kršnja profesionalnih standarda u bosanskohercegovačkim medijima su česta i sagovornici smatraju da je potrebno raditi na razvoju internih pravila i kodeksa u medijima, te podsticati rasprave o etičkim principima unutar redakcija (Borka Rudić, Udruženje “BH novinari”, intervju).

“Mediji nemaju nikakve pravilnike, čak ni o radu, kamoli o napredovanju, o postupanju recimo redakcije kad se njihov novinar napadne, šta treba da rade kolege, na koji način. Tako da mi se čini da smo negdje poslije rata imali taj period izgradnje kapaciteta i dokumenata za profesionalno novinarstvo i da se ponovo moramo tome vratiti. Dakle, da sad moramo stvarno – ne od početka, naravno, mnogo toga je urađeno – ali da se moramo vratiti u redakcije. (Borka Rudić, Udruženje “BH novinari”)

3.5. KODEKS O PROGRAMSKIM SADRŽAJIMA REGULATORNE AGENCIJE ZA KOMUNIKACIJE

Kodeks o programskim sadržajima je, pored Kodeksa o komercijalnim uslugama, osnovni dokument koji je važeći za sve nosioce dozvola Regulatorne agencije za komunikacije i on uspostavlja osnovne principe programskih sadržaja audiovizuelnih medijskih usluga i radijskog emitiranja. Iako kodeks nije samoregulacijski dokument već podzakonski akt na osnovu kojeg regulator može izreći sankcije, ovdje ga navodimo zbog njegovog značaja u suzbijanju govora mržnje, izmjena koje prate propise EU ali i značaja za cjelokupan medijski sektor.

Nezavisna komisija za medije je 1998. donijela prvi Kodeks za uređivanje televizijskog i radijskog programa, koji je sadržavao nekoliko osnovnih odredaba koje su se ticale, naprimjer, lažnog i varljivog materijala, pravila o pravičnosti i nepristrasnosti te odredbe da nosioci dozvole neće prenositi sadržaj koji može uzrokovati nasilje na osnovu etničke i vjerske pripadnosti (Azra Maslo i Maida Čulahović, RAK, intervju). Regulatorna agencija za komunikacije vremenom je donijela niz pravila i više puta izmijenila Kodeks za rad elektronskih medija, te uspjela utišati ratnohuškačku retoriku i govor mržnje u elektronskim medijima (Sokol, 2020).

Kodeks je mijenjan 2000, 2004, 2008. i 2023. godine. Značajnije izmjene Kodeksa donesene su 2008. godine – tada je uvedena definicija govora mržnje, zaštita prava na privatnost, učešće djece i maloljetnika u programima, izvještavanje o krivičnim djelima u koja su umiješani maloljetnici, izvještavanje o sudskim procesima. Posljednja izmjena Kodeksa urađena je 2023. godine

Kršnja profesionalnih standarda u bosanskohercegovačkim medijima su česta i sagovornici smatraju da je potrebno raditi na razvoju internih pravila i kodeksa u medijima.

Kodeks o programskim sadržajima je, pored Kodeksa o komercijalnim uslugama, osnovni dokument koji je važeći za sve nosioce dozvola Regulatorne agencije za komunikacije.

kako bi se uskladila s pravnim okvirima EU. U izmjenama je donesen novi član – da programski sadržaji ne smiju, direktno ili indirektno, veličati, opravdavati ili poticati na počinjenje krivičnog djela terorizma. Kodeks o programskim sadržajima ne sadrži definiciju ili termin dezinformacija, ali zabranjuje sadržaj koji je lažan ili koji zavarava, te nalaže pravičnost, nepristrasnost i izbalansiranost.

Regulatorna agencija za komunikacije je 2021. godine pripremila izmjene svojih pravila i vodila konsultacije u vezi s prijedlogom da se odredbe Kodeksa koje se odnose na zabranu širenja i podsticanja na mržnju, nasilje ili diskriminaciju, prenošenje jasnog i neposrednog rizika od uzrokovanja negativnih posljedica po sigurnost i zdravlje ljudi, zaštitu maloljetnika, uključujući i zaštitu njihove privatnosti, te pravo na odgovor, odnose i na online medije nosilaca dozvola. Prijedlog ovog pravila ipak nije podržala medijska zajednica jer bi ovim bili isključeni online mediji koji nisu dio televizijskih i radijskih emitera (Tomić, 2021). Pojedini sagovornici i predstavnici medija u ovom istraživanju smatraju da je regulacija ipak bolji princip od samoregulacije u kontekstu BiH (Semir Hambo, Klix.ba, intervju; Ljubomir Zuber, Univerzitet PIM, intervju).

“BiH zbog svog specifičnog uređenja mora dati prednost regulativnom okviru prije nego samoregulativnom jer mi kao društvo jednostavno nemamo dovoljno razvijen osjećaj odgovornosti za ne/izrečeno. Rad Regulatorne agencije za komunikacije nešto je komotniji od djelovanja Vijeća za štampu jer je u osnovi dosadašnjeg rada RAK-a bila sankcija za kršenje Kodeksa, što je, naravno, efikasnije nego savjetodavna uloga koju ima Vijeće za štampu. Naravno, ne možemo zanemariti zalaganje Vijeća i pomake koji su vidljivi, ali savjeti i preporuke nisu bliski našem mentalitetu.” (Ljubomir Zuber, Univerzitet PIM)

IV.

SAMOREGULATORNA TIJELA I MEHANIZMI

Postoji nekoliko samoregulatornih tijela za medije u BiH, od kojih je najznačajnije Vijeće za štampu i online medije. Ovo samoregulatorno tijelo djeluje kao posrednik između nezadovoljnih čitatelja i medija i isključivo se koristi novinarskim sredstvima, kao što su: pravo na odgovor, objavljivanje ispravke, izvinjenje i demanti. Pored toga, Novinarsko vijeće časti je samoregulator rada članova Udruženja "BH novinari" i trebalo bi da odlučuje o pitanjima koja se odnose na poštivanje Statuta Udruženja, važećeg etičkog kodeksa, kao i profesionalnih novinarskih standarda. Medijske kuće nemaju posebna tijela i ombudsmene koji bi se bavili pitanjima kršenja etičkih novinarskih standarda, te bili posrednici između publike i medija.

Iako nije samoregulatorno tijelo, fact-checkerska organizacija Raskrinkavanje je komplementarna samoregulaciji i značajna je za verifikaciju objavljenih informacija s obzirom na to da većina medija nema svoje unutrašnje fact-checkerske mehanizme. U BiH djeluje i nekoliko medijskih watchdog platformi, poput Analiziraj.ba i Media.ba, koje prate medijsko izvještavanje, te povremeno reagiraju na kršenja etičkih standarda. U nastavku će se detaljnije opisati rad pojedinih samoregulatornih tijela i komplementarnih mehanizama.

Tabela 3: **SAMOREGULATORNA TIJELA I MEHANIZMI**

TIJELO	GODINA OSNIVANJA	OSNIVAČI	FINANSIRANJE	AKTIVNI/ PASIVNI
Vijeće za štampu i online medije	2001.	Novinarska udruženja	Donatorska sredstva	Aktivni
Novinarsko vijeće časti	2004.	Udruženje "BH novinari"	Donatorska sredstva	Pasivni

Tabela 4: **KOMPLEMENTARNI MEHANIZAM: FACT-CHECKERSKA PLATFORMA**

TIJELO	GODINA OSNIVANJA	OSNIVAČI	FINANSIRANJE	AKTIVNI/PASIVNI
Raskrinkavanje	2001.	Novinarska udruženja	Donatorska sredstva	Aktivni

4.1. VIJEĆE ZA ŠTAMPU I ONLINE MEDIJE

Vijeće za štampu i online medije osnovala su novinarska udruženja 2000. godine kao Vijeće za štampu, a po žalbama je počelo postupati 2001. godine. Vijeće za štampu i online medije je samoregulacijsko medijsko tijelo, koje je registrirano kao udruženje građana i funkcioniše u skladu sa Zakonom o udruženjima i fondacijama BiH, te se finansira od donatorskih sredstava. Vijeće za štampu i online medije suočava se sa manjkom kapaciteta i nedostatnim finansijskim resursima. Sekretarijat Vijeća čini četiri osobe, a Vijeće nema stalne prihode, što utiče na njegov rad i planiranje (Maida Bahto Kestendžić, Vijeće za štampu i online medije, intervju).

Vijeće ima 42 člana – online i štampane medije – te nekoliko tijela: Skupštinu, koju čine predstavnici članova Vijeća, Upravni odbor, Žalbenu komisiju, te Sekretarijat.¹⁰ Žalbena komisija je stručno-savjetodavno tijelo koje ima 9 članova i nju čine predstavnici akademske, pravosudne i novinarske zajednice. Članovi Žalbene komisije biraju se putem javnog konkursa na mandat od četiri godine i oni odlučuju o žalbama građana na sadržaje online i štampanih medija. Ukoliko se ne postigne medijacija, ukoliko medij ne objavi demant, izvinjenje, ispravi ili ukloni sadržaj, Žalbena komisija odlučuje o žalbi, tj. da li je došlo do povrede Kodeksa te obavještava medij o odluci, a odluka se objavljuje na stranici Vijeća (Vijeće za štampu i online medije, 2020). Svi građani mogu uputiti žalbu Vijeću, nezavisno od toga da li su direktno pogođeni određenim tekstom ili komentarom, a žalbe se mogu odnositi na sve online i štampane medije iz BiH, ne samo na članove Vijeća. Vijeće dobiva sve veći broj žalbi i, kako tvrdi zamjenica predsjednika Upravnog odbora Vijeća za štampu i online medije, zahtjeve medija za članstvom (Sandra Gojković Arbutina, Nezavisne novine, intervju; Išerić, 2022). Predstavnica Vijeća za štampu i online medije navodi da se samoregulacija poboljšava i da se oko 70% slučajeva žalbi rješava medijacijom.

“To je zaista visok procenat – pokazuje da su urednici itekako spremni prihvatiti principe samoregulacije i da žele u svom radu se pridržavati standarda etičnosti i profesionalizma, što znači da im je itekako važno na koji način ih percipiraju čitaoci, odnosno posjetioci internet portala.” (Maida Bahto Kestendžić, Vijeće za štampu i online medije)

Svi građani mogu uputiti žalbu Vijeću, nezavisno od toga da li su direktno pogođeni određenim tekstom ili komentarom, a žalbe se mogu odnositi na sve online i štampane medije iz BiH.

¹⁰ O organima Udruženja vidjeti: <https://vzs.ba/organi-udruzenja/>

Razlog za sve bolju primjenu samoregulacije, kako navodi predstavnica Vijeća za štampu i online medije, jeste da su urednici svjesni prednosti medijacije, naročito u dijelu koji se tiče zaštite od klevete. Član 8 zakona o zaštiti od klevete Federacije i Republike Srpske nalaže da je oštećeni dužan poduzeti sve potrebne mjere da ublaži štetu uzrokovanu izražavanjem neistinite činjenice, a naročito da štetniku podnese zahtjev za ispravku tog izražavanja (Zakon o zaštiti od klevete FBiH, 2000/2005). Predstavnica Vijeća ističe da sudovi uvažavaju da li je taj član ispoštovan, da li su se žalbenici obratili mediju, kako je uredništvo postupilo, što sve može, kako navodi, uticati na niži iznos naknade štete u slučaju da se utvrdi da su bile iznesene netačne činjenice. Ukoliko medij dokaže da je u potpunosti postupao u skladu s Kodeksom, to može dovesti do oslobađajuće presude, ističe predstavnica Vijeća za štampu i online medije (Maida Bahto Kestendžić, Vijeće za štampu i online medije, intervju).

Uticaj Vijeća za štampu i online medije na poštivanje profesionalnih medijskih standarda ipak je ograničen, naročito kod rada anonimnih portala. Predstavnica Vijeća za štampu i online medije naglašava da je potrebno raditi da mediji objavljuju odluke Žalbenog vijeća. Pojedini članovi Vijeća krše etičke standarde te, i nakon objave demanta, ispravke ili izvinjenja, primjeri njihovog izvještavanja i dalje nisu u skladu s profesionalnim standardima (Sokol, 2020). Veliki broj žalbi odnosi se na govor mržnje u komentarima, što također jeste razlog velikog broja slučajeva riješenih medijacijom.¹¹ Urednici brišu takve komentare, a kako je prošlogodišnji monitoring Vijeća za štampu i online medije (2022) pokazao, mediji sve više ulažu u moderaciju komentara ispod članaka. Jedna od otežavajućih okolnosti jeste i što građani nisu dovoljno upućeni u rad Vijeća i kako prijaviti žalbu:

“Činjenica da građani suštinski ne vide regulatorna i samoregulatorna tijela kao korektiv medija i sredstvo koje oni mogu koristiti u korigovanju medija i sprječavanju širenja štetnih sadržaja jeste popriličan problem. Unatoč kampanjama i zagovaranju, nisam sigurna da prosječan građanin uopšte zna kako koristiti mehanizme regulacije i samoregulacije, niti da vjeruje da to može nešto promijeniti u smislu medijskog (ne)profesionalizma.” (Lejla Turčilo, Univerzitet u Sarajevu)

Pojedine odluke Žalbene komisije su diskutabilne. Žalbena komisija Vijeća za štampu i online medije, naprimjer, nije utvrdila kršenje Kodeksa kada je jedan online medij objavio kratki video na kojem se vidi ples članice Gradskog vijeća Zenice, pod naslovom: “Pokazala novi talenat: Pogledajte ‘prljavi ples’ vijećnice Tufekčić (Video)”.¹² Žalbena komisija je istakla da članstvo u Gradskom vijeću čini osobu javnom ličnošću i zbog toga bi ta osoba trebala biti izložena većoj kritici javnosti (Sokol i Čalović, 2022). Žalbena komisija je odlučila i da je jedan online medij prekršio Kodeks jer nije objavio reagiranje osobe kojoj se tad sudilo za govor mržnje, iako je uredništvo tog medija procijenilo da reagiranje

---

11 Vidjeti pregled žalbi po godinama: <https://vzs.ba/pregled-zalbi-po-godinama/>

12 O ovom slučaju vidjeti Lakić (2021).

nije bilo demant i da njegova objava ne bi doprinijela tačnosti izvještavanja.¹³ Sve odluke i obrazloženja Žalbene komisije nisu još objavljene, a ne postoji sistem žalbe na odluku, koja se smatra konačnom.¹⁴ Vijeće je 2023. pozvalo urednike medija da prisustvuju sjednici Žalbene komisije, koja je inače zatvorena za javnost, i steknu vještine kako se pomoću samoregulacije zaštititi od eventualnih tužbi za klevetu, što se smatra pozitivnom praksom.

4.2. NOVINARSKO VIJEĆE ČASTI UDRUŽENJA "BH NOVINARI"

Novinarsko vijeće časti organ je Udruženja "BH novinari" i odlučuje o slučajevima koji se tiču rada članova Udruženja, tj. da li poštuju Statut Udruženja, važeći etički kodeks i profesionalne novinarske standarde. Samoinicijativno ili na prijedlog drugih organa i članova "BH novinara", a nakon što prikupi mišljenje svih zainteresiranih strana, Novinarsko vijeće časti odlučuje o predstavkama za izricanje mjera podnesenih protiv članova Udruženja "BH novinari" koji ne poštuju Statut, etički kodeks i profesionalne novinarske standarde.¹⁵ U Poslovniku o programu rada Novinarskog vijeća časti navodi se da je osnovna zadaća ovog tijela čuvanje dostojanstva, časti, etike i odgovornosti novinarske profesije i da će se o eventualnom kršenju etičkih pravila očitovati bez obzira na to da li su novinari članovi Udruženja ("BH novinari", 2004a). Vijeće časti bi trebalo također raspravljati o sukobu interesa i da li je članstvo u nekim odborima protivno obavljanju novinarske profesije (Borka Rudić, Udruženje "BH novinari", intervju).

Vijeće časti bi trebalo također raspravljati o sukobu interesa i da li je članstvo u nekim odborima protivno obavljanju novinarske profesije.

Vijeće časti može, u blažem slučaju, objaviti opomenu, a u težem tu opomenu objaviti na web-stranici. Vijeće može i donijeti odluku o isključenju novinara iz članstva Udruženja, a ukoliko je riječ o novinaru koji nije član, Vijeće svoju ocjenu može objaviti javno ("BH novinari", 2004a). Novinarsko vijeće časti nije imalo ovakvih odluka, a posljednjih godina nije aktivno jer su preminula dva člana tokom pandemije koronavirusa. Predstavnica Udruženja "BH novinari" navodi da jedan od razloga za izostanak reagiranja ovog tijela jeste i nedostatak rasprave o etičkim standardima i odgovornosti novinara u medijskoj zajednici i redakcijama.

"Naša misija jeste da se bavimo slobodom izražavanja, ali isto tako ne možemo odvojiti slobodu izražavanja od odgovornosti novinara. A novinari su vrlo negativno reagovali u situacijama kad smo mi, naprimjer, skretali pažnju da novinari ne trebaju da postupaju na takav način." (Borka Rudić, Udruženje "BH novinari")

Novinarsko vijeće časti je ranije sa Upravnim odborom Udruženja "BH novinari" imalo nekoliko zajedničkih reakcija čiji je cilj bio skretanje pažnje javnosti na

13 Korespondencija sa Vijećem za štampu i Odluka Žalbene komisije, broj odluke 213-02/21.

14 Korespondencija sa Vijećem za štampu i online medije.

15 O Novinarskom vijeću časti vidjeti: <https://bhnovinari.ba/bs/novinarsko-vijee-asti/>

poštivanje etičkih načela. Predstavnica Udruženja “BH novinari” kaže da se ovo tijelo trebalo više oglašavati povodom kršenja etičkih principa, naročito tokom pandemije koronavirusa (Borka Rudić, Udruženje “BH novinari”, intervju). Udruženje “BH novinari” planira da krajem 2023. izabere novo Vijeće časti, te da se proširi broj članova (sada ih je 5), kako bi Vijeće moglo biti aktivnije.

4.3. FACT-CHECKERSKA PLATFORMA RASKRINKAVANJE

Fact-checkersku platformu Raskrinkavanje osnovalo je Udruženje građana “Zašto ne” 2017. godine kao platformu koja provjerava sadržaje online medija i društvenih mreža, a djeluje po metodologiji koja prepoznaje 15 oblika problematičnog medijskog sadržaja, uključujući dezinformacije i lažne vijesti. Odabir sadržaja koji će se provjeriti vrši se na osnovu upita čitatelja ali i viralnosti (Raskrinkavanje, 2020). Iako nije dio samoregulacijskog sistema, fact-checkerska organizacija je komplementarni mehanizam samoregulaciji, naročito jer radi na provjeri tačnosti informacija koje objavljuju mediji.

Od uspostave 2017. godine pa do danas ova fact-checking platforma je raskrinkala hiljade primjera problematičnog medijskog sadržaja na portalima i društvenim mrežama. Platforma se 2020. godine uključila u rad u okviru partnerstva sa Facebookom (Third Party Fact-Checking Program),¹⁶ u kojem nakon što fact-checkeri označe sadržaj kao lažan, Facebook postavlja oznaku na sporni sadržaj i tim objavama smanjuje doseg, te obavještava o tome one koji su širili taj sadržaj. Raskrinkavanje dobiva informacije o potencijalno problematičnom sadržaju nakon što ga korisnici označe potencijalno lažnim. Na ovaj način, javnost se upozorava na problematične sadržaje, smanjuje se doseg onih koji šire dezinformacije, a time i njihovi prihodi. Ukoliko objava bude korigirana na način da se netačna tvrdnja ispravi, Facebook povlači svoje sankcije.

Urednik Raskrinkavanja kaže da rad ove platforme pomaže u ograničavanju širenja neistina, ali isto tako i obmanjujućih narativa i propagande, što doprinosi poboljšanju kvaliteta i vjerodostojnosti medijskog izvještavanja. Smatra i da platforma doprinosi unapređenju medijske pismenosti kroz edukaciju javnosti o kritičkom razmišljanju, provjeri izvora i donošenju zaključaka zasnovanih na činjenicama (Rašid Krupalija, Raskrinkavanje, intervju).

“Temeljit rad fact-checkera znači i više odgovornosti za objavljeni sadržaj u medijskim organizacijama. Analize koje objavljuju fact-checkeri su i vrijedan resurs za novinare/ke koji im omogućava da donose odluke na osnovu činjenica i proizvode sadržaj kojem će čitaoci i čitateljke vjerovati.” (Rašid Krupalija, Raskrinkavanje)

Iako nije dio samoregulacijskog sistema, fact-checkerska organizacija je komplementarni mehanizam samoregulaciji, naročito jer radi na provjeri tačnosti informacija koje objavljuju mediji.

---

16 O programu vidjeti: Meta (2016).

Rad fact-checkerske platforme ipak nije bio dobro prihvaćen u cijeloj medijskoj zajednici, a naročito nakon što su fact-checkeri, kada su postali partner kompanije Facebook, prestali upozoravati medije prije samog označavanja lažnih vijesti, čime su mediji ranije imali priliku ispraviti sporni sadržaj (Stokić, 2022). Objavljivanje dezinformacija i lažnih vijesti mediji pravdaju ograničenim kapacitetima i malim brojem zaposlenih, što im ne dozvoljava da provjeravaju svaki sadržaj, naročito tuđe tekstove koje prenose u svojim medijima (Stokić, 2022).

Urednik Klix.ba smatra da postojanje fact-checkerske organizacije doprinosi boljem radu medija i da novinari više paze prilikom objavljivanja sadržaja. Mediji korigiraju objave naročito jer im se zbog smanjenog doseg na Facebooku smanjuje i čitanost, a time i prihodi (IREX, 2023). Ipak, smatra da bi ova organizacija svoj rad trebala više usmjeriti na profesionalne medije, a manje na objave na društvenim mrežama (Semir Hambo, Klix.ba, intervju). Kako se navodi na stranici Raskrinkavanje (2020), izbijanje pandemije COVID-19 primoralo je ovu organizaciju da više pažnje posveti društvenim mrežama, gdje se susreću sa ogromnom količinom dezinformacija.

V.

STUDIJA SLUČAJA: IZVJEŠTAVANJE O MASOVNOJ PUCNJAVI U OSNOVNOJ ŠKOLI “VLADISLAV RIBNIKAR” U SRBIJI

Medijsko izvještavanje o masovnoj pucnjavi u Osnovnoj školi “Vladislav Ribnikar” u Beogradu u maju 2023. godine, tokom kojeg je ubijeno devetero učenika i radnik osiguranja, dok je teško povrijeđeno šestero učenika i nastavnica, pokazalo je neefikasnost samoregulacijskog okvira, naročito u slučajevima ubistava i crne hronike. Istraživanje je pokazalo da su svi mediji, uključujući i članove Vijeća za štampu i online medije, prekršili odredbe Kodeksa i etičke i moralne standarde pri izvještavanju o ovom slučaju (Fukelj, 2023).

Online mediji u BiH koristili su senzacionalističke naslove i iznosili detalje koji nisu u interesu javnosti. Iako su prema Kodeksu Vijeća za štampu i online medije BiH novinari i urednici dužni da budu krajnje obazrivi kada izvještavaju o djeci i maloljetnicima, poštujući dobre običaje i Konvenciju o pravima djeteta i polazeći od najboljeg interesa djeteta, mediji su objavili ime, prezime i fotografiju djeteta koje je pucalo na drugu djecu, snimke, fotografije, opise scena, neprovjerene i netačne informacije, nagađali su motive i senzacionalistički prenosili izjave svjedoka, djece i njihovih roditelja, te su koristili izraze poput *krvavi pir* i *krvavi pohod*.

Zbog neprofesionalnog i neetičkog izvještavanja, reagirale su medijske organizacije u regiji, Regulatorna agencije za komunikacije BiH i Vijeće za štampu i online medije u BiH.

Vijeće za štampu i online medije podsjetilo je na to da je identificiranje maloljetnika, kao svjedoka ili žrtava nasilja, objavljivanje njihovih fotografija, imena, adresa stanovanja, fotografija roditelja ili mjesta stanovanja, u suprotnosti s profesionalnim standardima novinarstva. Kodeks također nalaže da se teme koje uključuju lične tragedije obzirno obrađuju i da će novinari izbjegavati objavljivanje uznemirujućih sadržaja, osim kada oni nisu u javnom interesu. Znatiželja javnosti ne smije biti razlog za objavljivanje medijskih sadržaja kojima se narušava nečija privatnost.

Kršenje Kodeksa se većinom pravda da objavljeni sadržaji nisu autorski već preneseni iz drugih medija.

Kršenje Kodeksa većinom je pravdano činjenicom da objavljeni sadržaji nisu autorski već preneseni iz medija u Srbiji. Novinari i urednici nisu provjerili sve činjenice prije nego što su objavljivali sadržaje, niti su provjeravali kredibilitet medija od kojeg su preuzimali i prenosili informacije, što također nije u skladu s Kodeksom.

“Novinari Dnevnog avaza nisu bili u Beogradu, nisu bili na licu mjesta i nisu izvještavali o tome kao novinari koji su bili tamo. Sve što je na Avazu objavljeno, preneseno je sa medija kolega iz Srbije. To su: Blic, Telegraf, Nova, Kurir, Novosti i tako dalje. To je okosnica medija sa kojih smo prenosili tekstove i davali smo vjeru ljudima koji su bili na licu mjesta, koji su izvještavali o tome. (...) Dali smo njima vjeru, kao što kad se nešto desi u Sarajevu, oni preuzimaju od nas.”, rekao je za Media.ba urednik Dnevnog avaza. (Stokić, 2023)

VI.

IZAZOVI U SAMOREGULACIJI ONLINE MEDIJA

Brojni su izazovi u samoregulaciji medija, naročito online medija. Zbog ogromnog broja online portala i konkurencije sa raznim proizvođačima sadržaja, poput Youtube kanala, online mediji su u konstantnoj utrci za čitateljima i njihovom pažnjom. Društvene mreže, putem kojih online mediji najčešće dobivaju publiku, daju veću vidljivost sadržajima koji imaju veliki broj komentara i dijeljenja, a to su najčešće senzacionalistički sadržaji (Sokol i Čalović, 2022). Online mediji objavljuju stotine sadržaja dnevno, koji su često senzacionalistički i sadrže klick-bait naslove. Novinari nemaju vremena da ih provjeravaju ili dubinski obrade, a u utrci za vijestima, kako navodi predstavnica Udruženja "BH novinari", ne raspravlja se o etičkim standardima unutar redakcija (Borka Rudić, Udruženje "BH novinari", intervju). Mediji zanemaruju novinarske standarde i proizvode sadržaje koji su klikabilni i privlače publiku (Sandra Gojković Arbutina, Nezavisne novine, intervju). Problematičan sadržaj objavljuje se i zbog političke propagande, a postoje i mediji koji naročito tokom izbornih godina promoviraju interese jedne političke partije (Sokol i Sarajlić, 2023). Pored toga, u online medijima često rade i osobe koje nisu prošle formalne ili neformalne edukacije iz novinarstva (IREX, 2023).

Ne postoje profesionalne posljedice za kršenje etičkih standarda u online medijima, poput formalnih implikacija, kao što su upozorenja, ali i neformalne posljedice, poput gubitka kredibiliteta i publike.

S druge strane, ne postoje profesionalne posljedice za kršenje etičkih standarda u online medijima, poput formalnih implikacija, kao što su upozorenja, ali i neformalne posljedice, poput gubitka kredibiliteta i publike. Uprkos odlukama Žalbene komisije Vijeća za štampu i online medije o kršenju etičkih standarda, pojedini mediji, i onda kada objavljuju izvinjenja i demante, ne podižu standarde svog izvještavanja ili ne gube čitanost (Sokol, 2020).

Najveći problem za samoregulaciju predstavljaju anonimni portali, za koje se ne znaju imena odgovornih osoba i kontakti. Prema jednom istraživanju, u BiH postoji 615 portala, od kojih 44% nema impressum, a 24% ima djelomičan impressum, tj. ne objavljuju sve podatke (Osmančević, 2022). Samoregulacijskom mehanizmu ne doprinosi ni nizak nivo medijske i informacijske pismenosti građana, koji ne provjeravaju izvore i ne poznaju novinarske standarde (Sokol i Alibegović, 2021). Ne poznaju u dovoljnoj mjeri sistem samoregulacije i način na koji mogu prijaviti sadržaje Vijeću za štampu i online medije (Lejla Turčilo, Univerzitet u Sarajevu, intervju).

Uprkos izazovima, samoregulacija je, kako navodi predstavnica Vijeća za štampu i online medije, dovela do određenog pomaka u medijskom izvještavanju. Smanjila je broj primjera eklatantnog kršenja etičkih standarda, kao naprimjer, u slučajevima izvještavanja o krivičnim djelima u BiH u koja su uključeni maloljetnici (Maida Bahto Kestendžić, Vijeće za štampu i online medije BiH, intervju). Sve veći broj organizacija reagira na neprofesionalne medijske izvještaje,¹⁷ a pojedini mediji raspravljaju o uvođenju pravila i smjernica unutar medijskih kuća (Semir Hambo, Klix.ba, intervju).

---

17 Udruženje "BH novinari", Vijeće za štampu i online medije, Mediacentar Sarajevo, Udruženje "Umbrella".

VII.

IZAZOVI SAMOREGULACIJE NA JAVNIM SERVISIMA

Programi javnih servisa (BHRT, FTV i RTRS) regulirani su Zakonom o javnom radio-televizijskom sistemu BiH, posebnim zakonima za svaki javni servis ali i pravilima i obavezama Regulatorne agencije za komunikacije. U odnosu na druge emitere, javni mediji imaju i posebne obaveze te su, prema Pravilu 95/23 o pružanju audiovizuelnih medijskih usluga, naprimjer, javni mediji dužni da se 40% sedmičnog sadržaja sastoji od vijesti i ostalih informativnih i obrazovnih programa. Također, kao i svi emiteri, moraju pratiti i Kodeks o programskim sadržajima koji sadrži osnovne principe o programskim sadržajima, kao i članove o govoru mržnje, tačnosti i pravičnosti, pravu na odgovor itd.

Primjeri kršenja etičkih načela na javnim servisima su brojni. Regulatorna agencija za komunikacije može izreći određene mjere ukoliko javni servisi krše njihova pravila. Ipak, zbog političkog pritiska, posljednjih godina Regulatorna agencija za komunikacije nije izricala mjere javnim servisima, što se naročito odnosi na RTRS, koji kontinuirano propagira interese vladajuće političke partije u Republici Srpskoj (Bubonjić, 2022).

Pored pravila regulatora i zakonskih propisa, javni servisi imaju Uređivačka načela javnog RTV-sistema u BiH, koja sadrže opće odredbe i profesionalne standarde urednika i novinara, čije kršenje predstavlja težu povredu radnih obaveza. Iako usvojena u sva tri servisa, Načela nisu poštivana, naročito zbog političkog uticaja na njihov rad, a prethodna istraživanja su upućivala i na to da ih je bilo potrebno revidirati (Schroeder, 2018). Upravni odbor BHRT-a je nedavno revidirao svoja uređivačka načela te dodao nove stavke, naprimjer, da su urednici i novinari dužni voditi računa o komentarima na društvenim mrežama, da će koristiti terminologiju koja neće vrijeđati, uznemiravati i iritirati pripadnike određene etničke ili manjinske grupe. Naprimjer, u jednoj od novih stavki navodi se da uposlenicima BHRT-a nije dozvoljen govor mržnje, veličanje ili minimiziranje ratnih zločina, agresivnost, neprimjereno izražavanje,

Uposlenicima BHRT-a nije dozvoljen govor mržnje, veličanje ili minimiziranje ratnih zločina, agresivnost, neprimjereno izražavanje, korištenje vulgarnih riječi.

korištenje vulgarnih riječi. Ove izmjene nastupile su nakon problematičnih istupa na društvenim mrežama pojedinih uposlenika BHRT-a.¹⁸

Najveći izazov u implementaciji ovih načela jeste nepostojanje tijela ili ombudsmena koji bi nadgledao njihovu primjenu. Direktori programa su nadležni za program i trebali bi pratiti provedbu smjernica. Upravni odbor nema ingerencije oko programa (Senada Ćumurović, pomoćnica direktora za razvoj BHRT-a, intervju), dok rad Programskog vijeća BHRT-a, savjetodavnog tijela Upravnog odbora, nije otvoren za javnost, niti Vijeće može samostalno istupati u javnosti. Politički uticaji na javne servise također onemogućavaju da servisi služe javnom interesu i drže se profesionalnih standarda.

---

¹⁸ Naprimjer, bivša direktorica BH Radija 1 Pejka Medić imala je više problematičnih izjava na društvenim mrežama. Objavila je na Twitteru sliku Karadžića i Mladića, a uz vijest da će, u okviru obilježavanja 30. godišnjice početka opsade Sarajeva, biti predstavljena i jela koja su se pravila u ratu, od namirnica dobijenih u humanitarnoj pomoći, Medić je na Twitteru napisala poruku: "Bogata turistička ponuda". Na Twitteru je nedavno najavila da Srbi trebaju napustiti državne institucije, te da ona napušta BHRT. Vidi: Oslobođenje (2022); Radiosarajevo (2023).

VIII.

DOBRE PRAKSE I MODELI U SAMOREGULACIJI

Uprkos brojnim izazovima u provođenju samoregulacije u medijima u BiH, potrebno je ukazati i na dobre prakse i modele. Prije svega, potrebno je naglasiti važnost rada Vijeća za štampu i online medije za medijsku zajednicu, kao i njegovu zaslugu u postavljanju i promociji etičkih standarda bez obzira na postojanje brojnih izazova i propusta u radu. Žalbeni sistem ovog Vijeća je uspostavljen na način da se svi, a ne samo pogođeni, mogu žaliti Vijeću, što jača ulogu građana u praćenju i razumijevanju novinarskih standarda. Kao što navode predstavnici Vijeća, iako je samoregulacija spor proces, napravljeni su određeni pomaci, naročito u eklatantnim primjerima kršenja Kodeksa, ali i u smanjenju govora mržnje u korisničkim komentarima.¹⁹

“Procesi samoregulacije i primjena etičkih pravila su dugotrajni procesi, to je jednostavno promjena svijesti i želja ka što većoj profesionalizaciji i primjeni etičkih standarda u radu. Tako da svakako ovaj Kodeks omogućava, s jedne strane, i čitaocima da što lakše detektuju eventualne neprofesionalnosti u medijskom izvještavanju, a i samim novinarima prosljede smjernice kako da se postave što etičnije.” (Maida Bahto Kestendžić, Vijeće za štampu i online medije)

Pored toga, revidiranje Kodeksa u cilju prilagodbe novim trendovima i izazovima također je dobra praksa. Kodeks za štampu i online medije izmijenjen je 2021. godine, a neke od novih odredaba tiču se nespojivosti novinarske profesije s političkim strankama, uredničke odgovornosti za komentare i odgovornog korištenje informacionih tehnologija.

---

19 Vidi Vijeće za štampu i online medije (2022).

Tabela 5: PRIMJERI DOBRIH MODELA I PRAKSE

DOBRA PRAKSA	TIJELO	OBJAŠNENJE
Rad vijeća i sistem za podnošenje žalbi	Vijeće za štampu i online medije	Svi građani mogu podnijeti žalbu Vijeću za štampu i online medije
Izmjena Kodeksa za štampu i online medije	Ekspertska grupa za izmjenu Kodeksa	Kodeks je izmijenjen 2021. kako bi pratio nove izazove online
Izmjena Uređivačkih načela BHRT-a	Nadzorni odbor BHRT-a	Načela su izmijenjena 2023. kako bi pratila nove izazove online

Pored toga, Uređivačka načela BHRT-a su izmijenjena kako bi se naglasilo da novinari i urednici moraju voditi računa o sadržajima komentara na društvenim mrežama, te da korisnici koji “krše osnovna načela prava na slobodu izražavanja, maliciozni komentatori (botovi i trolovi) trebaju biti izuzeti iz daljnje komunikacije putem društvenih mreža i na službenim nalozima BHRT-a, pravično, pravovremeno i efikasno”. Nove stavke tiču se i tačnosti podataka te toga da novinari i urednici, ukoliko se služe web-stranicama, portalima i drugim online izvorima, moraju uzeti u obzir pouzdanost izvora i ne smiju narušiti svoj ugled prenošenjem lažnih vijesti.

Dobrim praksama treba dodati i rad pojedinih watchdog platformi, koje prate i analiziraju medijsko izvještavanje, poput Media.ba i Analiziraj.ba, i koje raspravljaju o određenim etičkim dilemama te podsjećaju medije na etičke smjernice. Iako nije aktivno, Novinarsko vijeće časti ukazivanjem na kršenja etičkih standarda medija i novinara moglo bi dati značajan doprinos medijskoj zajednici. Na kraju, iako nije samoregulacijski mehanizam, rad fact-checkerske organizacije je značajan jer predstavlja komplementaran mehanizam samoregulaciji i razotkriva veliki broj dezinformacija koje objavljuju mediji, što doprinosi većoj odgovornosti i pažnji medija prilikom objave i prenošenja sadržaja ali i razvoju medijske i informacijske pismenosti građana.

IX.

ZAKLJUČCI I PREPORUKE

Samoregulacija se zasniva na dogovoru unutar medijske zajednice i odgovornosti svakog medijskog profesionalca. Ima prednost u odnosu na regulaciju jer ne podrazumijeva sankcije, koje mogu dovesti do autocenzure i gušenja medijskih sloboda. Ipak, u društvenom i političkom okruženju u kojem rade bosanskohercegovački mediji, a u kojem postoji veliki politički uticaj na medije, političko i etno-nacionalno pristrasno medijsko izvještavanje, te negiranje ratnih zločina, samoregulacija je spor i često neefikasan proces. Uprkos dobro uspostavljenom samoregulatornom okviru za štampane i online medije, medijsko izvještavanje još uvijek nije na visokom nivou. Nedostaju i progresivne medijske politike, dobro marketinško tržište, mehanizmi zaštite od političkog uticaja, visok nivo medijske i informacijske pismenosti građana. Kodeks vijeća za štampu i online medije krše i članovi Vijeća, a ne postoje profesionalne posljedice, kao što je gubitak kredibiliteta i smanjeni broj pratitelja. U utrci za vijestima i klikovima, u medijskoj zajednici i u redakcijama rijetko se raspravlja o etičkim standardima i podstiče profesionalno novinarstvo. Većina medija nema vlastite uređivačke smjernice, a u javnim servisima nedostaje ombudsmen ili tijelo koje bi odlučivalo o slučajevima kršenja etičkih načela.

Kako bi samoregulacijski mehanizmi doveli do profesionalnijeg i odgovornijeg medijskog sadržaja, potrebne su konstantne edukacije o novinarskim standardima urednika i novinara ali i publike, te jača promocija samoregulatornih mehanizama. Potrebne su i progresivne medijske politike, poticaji za profesionalno novinarstvo, transparentni algoritmi društvenih mreža, mehanizmi zaštite rada medija i mehanizmi koji bi spriječili politički uticaj na medije, te medijski i informacijski pismena zajednica. Potrebni su i novi zakonski i regulatorni okviri, zakon o transparentnosti medijskog vlasništva i finansiranju medija iz javnih budžeta, registar online portala, te redovni monitorinzi medijskih sadržaja. Moguće je i uvođenje koregulacije, modela u kojem regulatorna tijela reguliraju one dijelove u kojima samoregulacijski mehanizmi nisu efikasni, kao što su, naprimjer, zaštita privatnosti, zaštita od prikriivenog oglašavanja i zaštita maloljetnika od potencijalno štetnih medijskih sadržaja. Na kraju, potrebna je razvijena svijest unutar medijskih kuća o profesionalnoj odgovornosti i o posljedicama koje neprofesionalni medijski sadržaji mogu ostaviti na društvo.

PREPORUKE

Vijeće za štampu i online medije

- Vijeće za štampu i online medije trebalo bi raditi na jačoj promociji Kodeksa za štampu i online medije kod publike i stručne javnosti, promovirati način i važnost sistema samoregulacije i unaprijediti način prijavljivanja problematičnog sadržaja štampanih i online medija. Vijeće treba promovirati i važnost članstva u Vijeću kako bi se povećao broj njegovih članova.
- Vijeće za štampu i online medije trebalo bi povećati transparentnost donošenja odluka, otvoriti sve sjednice Žalbene komisije za javnost, objaviti sve odluke i obrazloženja, te povremeno organizirati radionice i obuke članova Žalbene komisije. Blagovremeno bi trebalo obavještavati medije i javnost o odlukama Žalbene komisije, isticati određene primjere odluka Žalbene komisije na svojoj web-stranici, kroz mejling liste i društvene mreže, u svrhu edukacije stručne javnosti, a koje bi služile i kao smjernice za buduće slučajeve.
- Vijeće za štampu i online medije trebalo bi uspostaviti mehanizam žalbe na odluke Žalbene komisije, voditi otvorene rasprave o pojedinim odlukama i pitanjima, kao naprimjer, o odlukama o pravu na odgovor. Moglo bi u saradnji sa drugim organizacijama, Regulatornom agencijom za komunikacije i medijima organizirati javne rasprave o etičkim dilemama i kako se odnositi prema pojedinim slučajevima.
- Vijeće za štampu i online medije bi moglo, u saradnji sa drugim medijskim organizacijama i medijskim ekspertima, vršiti periodični monitoring rada online i štampanih medija o pitanjima koja su od interesa za javnost, te donositi odluke o kršenju etičkih standarda i preporuke o profesionalnom medijskom izvještavanju.
- Vijeće za štampu i online medije trebalo bi uspostaviti dodatnu saradnju s profesionalnim organizacijama i civilnim društvom na način da oni prijavljuju kršenje Kodeksa o pitanjima koja su od važnosti za njihov rad: izvještavanje o marginaliziranim društvenim grupama, izvještavanje o korupciji, izvještavanje o ljudskim pravima, što bi doprinijelo broju prijavljenih slučajeva na novinarske tekstove, a koji su naročito značajni za javnost.
- Neophodno je uspostaviti održive modele finansiranja Vijeća za štampu i online medije. Ovo bi se moglo uraditi na način da se uspostavi mehanizam redovnog finansiranja rada Vijeća za štampu i online medije iz javnih budžeta u procentu i kroz mehanizam koji ne bi ugrozio njegovu nezavisnost. Također, moguće je razmotriti i modele crowdfundinga ili izdvajanja sredstava od članova Vijeća i medijske zajednice za rad Vijeća za štampu i online medije.

Novinarsko vijeće časti

- Rad Novinarskog vijeća časti trebao bi biti uspostavljen na način da blagovremeno reagira i odlučuje o slučajevima kršenja Kodeksa časti "BH novinara", kao što je i predviđeno Pravilnikom o njegovom radu. Kodeks časti "BH novinara" i Pravilnik o njegovom radu moguće je revidirati u skladu s potrebama medijske zajednice, novim trendovima i izazovima u novinarstvu. Novinarsko vijeće časti bi o eklatantnim slučajevima kršenja novinarske etike trebalo reagirati nezavisno od toga da li je riječ o članovima Udruženja.
- Potrebno je promovirati rad i mehanizam Novinarskog vijeća časti u javnosti i među medijskom zajednicom kao tijela čija svrha jeste čuvanje dostojanstva, časti, etike i odgovornosti novinarske profesije.
- Novinarsko vijeće časti, zajedno sa drugim organizacijama i tijelima, moglo bi organizirati javne rasprave o pojedinim pitanjima kršenja načela novinarske profesije, poput onoga o sukobu interesa medijskih profesionalaca.

Javni servisi

- Javni servisi trebaju poštivati kodekse i pravila Regulatorne agencije za komunikacije BiH te držati se najviših etičkih standarda u izvještavanju.
- Javni servisi bi trebali uspostaviti ombudsmena koji bi donosio odluke o žalbama građana i uposlenika na sadržaj javnih servisa, kao i na rad novinara i urednika. Rad ombudsmena bi trebao biti transparentan i promoviran u javnosti.
- Javni servisi trebaju rad tijela, kao naprimjer Programskog vijeća, otvoriti za javnost, te transparentno i blagovremeno objavljivati njihove odluke i zaključke. Vlasti u BiH na državnom i entitetskom nivou trebaju naći mehanizme kojima bi se spriječio politički uticaj na rad emitera i uplitanje u imenovanja direktora i osoba na rukovodećim pozicijama.
- BHRT bi trebao objaviti i promovirati revidirana Uređivačka načela. RTRS i FTV bi trebali revidirati svoje uređivačke smjernice u skladu s potrebama i novim izazovima u novinarstvu te primjenjivati ih u svom radu.
- Javni servisi bi trebali raditi i na podizanju medijske i informacijske pismenosti publike, kroz edukacije i promocije profesionalnog novinarstva.

Mediji

- Novinari bi se trebali pridržavati najviših profesionalnih standarda. Naročito trebaju biti pažljivi u izvještavanju o temama koje su bitne za javnost i mogu imati značajne posljedice na društvo, kao naprimjer, rodno zasnovano nasilje, marginalizirane društvene grupe, zločini iz mržnje.
- Mediji bi trebali proaktivno objaviti informacije o uredništvu, vlasništvu i kontakt-informacije. Takve informacije trebaju biti vidljive i lako dostupne na njihovim web-portalima.
- Mediji bi trebali pripremiti i objaviti, u saradnji sa medijskim ekspertima, ali i Vijećem za štampu i online medije BiH, vlastite uređivačke smjernice, naročito one koje su specifične za teme koje obrađuju. Takve smjernice mogu sadržavati i praktična uputstva novinarima kako da ih primjenjuju i kako da pristupe određenim temama. Smjernice se mogu pripremiti i za sadržaj korisnika online, sa uputstvima korisnicima šta nije dozvoljeno postavljati u komentarima na mrežama i ispod članaka.
- Mediji bi trebali organizirati redovne sastanke unutar redakcija u kojima bi razgovarali o etičkim smjernicama i kršenju profesionalnih standarda u određenim tekstovima i priložima.
- Mediji trebaju uspostaviti mehanizme provjere informacija prije objave, te ne bi trebali objavljivati i prenositi sadržaje u čiju vjerodostojnost nisu sigurni. Fact-checkerska organizacija bi mogla uspostaviti saradnju sa medijima u provjeri tačnosti informacija. Mogla bi pružati podršku i obuku medijima i novinarima u provjeri informacija prije same objave.
- Mediji bi trebali pohađati redovne edukacije o etičkim standardima i njihovoj primjeni i novim izazovima online. Takve edukacije mogu organizirati unutar redakcija ili u saradnji sa drugim medijskim profesionalcima, organizacijama i udruženjima.
- Mediji bi trebali promovirati mehanizme žalbe građana na medijske sadržaje. U tom smislu, mogu uspostaviti poseban kontakt za žalbe i primjedbe građana, a, ukoliko su u mogućnosti, i imenovati osobu koja će pratiti primjedbe i žalbe građana.

Regulatorna agencija za komunikacije

- Regulatorna agencija za komunikacije treba donositi mjere protiv kršenja Kodeksa o programskim sadržajima, naročito javnih servisa. Mogla bi povremeno raditi monitoring izvještavanja javnih servisa i drugih emitera, naročito tokom izbora ili o temama koje su značajne za javnost.
- Regulatorna agencija za komunikacije mogla bi, u saradnji sa Vijećem za štampu i online medije i sa medijskim organizacijama, raditi na promociji etičkih i profesionalnih standarda u medijima.
- Regulatorna agencija za komunikacije, zajedno sa ostalim institucijama i organizacijama, trebala bi razmotriti modele i mogućnosti za uvođenje koregulacije. Po tom modelu, regulatorna tijela reguliraju one dijelove u kojima samoregulacijski mehanizmi nisu efikasni, kao naprimjer, zaštita od prikriivenog oglašavanja.
- Nezavisnost regulatora trebala bi biti osigurana kroz transparentan i nezavisan proces imenovanja osoba na vodećim pozicijama. Vlada BiH treba uspostaviti mehanizam odlučivanja o članovima Vijeća Regulatorne agencije za komunikacije i generalnom direktoru, koji će spriječiti politički uticaj na regulatora. Generalnog direktora trenutno potvrđuje Vijeće ministara a predlaže Vijeće Agencije. Potrebno je uspostaviti mehanizam u kojem će biti onemogućeno uplitanje Vijeća ministara u odabir direktora. Stručna javnost, mediji i novinari trebaju vršiti veći pritisak na vladu i regulatora da se ukloni politički pritisak na regulatora.

Ostale preporuke

- Vlada u BiH trebala bi donijeti Zakon o transparentnosti medijskog vlasništva, koji bi uključio i online medije. Potrebno je uraditi i registar online medija, kroz koji bi građani mogli dobiti informacije o vlasnicima i kontaktima.
- Potrebno je uspostaviti ombudsmene za medije pri Instituciji ombudsmena BiH, koji bi odlučivali o pitanjima u vezi sa zaštitom ljudskih prava i medijskim izvještavanjem.
- Vlasti u BiH i obrazovne institucije, mediji i civilno društvo trebali bi raditi na jačanju medijske i informacijske pismenosti građana, kao i na uvođenju medijske i informacijske pismenosti u obrazovni program.
- Organizacije civilnog društva i medijske watch-dog organizacije trebaju raditi na promociji etičkih smjernica, upućivati na učestala kršenja etičkih standarda i raditi na razvoju medijske i informacijske pismenosti građana.

LITERATURA I IZVORI

Bubonjić, M. (2022). *Otkako je bivši direktor RTRS na poziciji direktora RAK, nema objavljenih kazni za RTRS*. Media.ba. <https://media.ba/bs/magazin-novinarstvo/otkako-je-bivsi-direktor-rtrs-na-mjestu-direktora-rak-nema-objavljenih-kazni-za>

Fukelj, S. (2023). *Novinari, poštujujte dostojanstvo djece, žrtava i njihovih roditelja*. Media.ba. <https://media.ba/bs/magazin-novinarstvo/novinari-postujte-dostojanstvo-djece-zrtava-i-njihovih-roditelja>

Fukelj, S. (2022). *Slučaj Hadžifejzović: Prijetnje rigoroznim sankcijama iz RAK-a*. Media.ba. <https://media.ba/bs/magazin-novinarstvo/slucaj-hadzifejzovic-prietnje-rigoroznim-sankcijama-iz-rak>

Grbo, A. (2016). "Razvoj profesionalnog novinarstva u BiH". *Obrazovanje odraslih: časopis za obrazovanje odraslih i kulturu*, 16, 35–36. https://ccu.bkc.ba/wp-content/uploads/2021/09/Casopis_1_2016-35-56-Grbo.pdf

Hrnjić Kuduzović, Z. (2022). "Samoregulacija i koregulacija medija". U A. Džihana (ur.), *Medijsko pravo: Okvir za slobodno i odgovorno djelovanje medija* (str. 91–121). Sarajevo: CPCD.

IREX. (2023). Bosnia and Herzegovina. U: *Vibrant Information Barometer* (str. 41–56). Washington: IREX. https://www.irex.org/sites/default/files/Vibrant%20Information%20Barometer%202023_0.pdf

Išerić, H. (2022). Šta donose izmjene Kodeksa za štampu i online medije BiH. *Media.ba*. <https://media.ba/bs/magazin-novinarstvo/sta-donose-izmjene-kodeksa-za-stampu-i-online-medije-bih>

Lakić, M. (2021). Ako si žena, ne smiješ plesati: "Prljavo izvještavanje" o političarkama. *Raskrinkavanje.ba*. <https://raskrinkavanje.ba/analiza/ako-si-zena-ne-smijes-plesati-prljavo-izvjestavanje-o-politicarkama>

Meta. (2016). Meta's third-party fact-checking program. <https://www.facebook.com/formedia/mjp/programs/third-party-fact-checking>

Oslobođenje. (2022). Izrugivala se opsadi Sarajeva, objavljivala slike Karadžića i Mladića...: Pejka Medić više nije direktorica BH Radija 1. *Oslobođenje.ba*. <https://www.oslobođenje.ba/vijesti/bih/izrugivala-se-opsadi-sarajeva-objavljivala-slike-karadzica-i-mladica-pejka-medic-vise-nije-direktorica-bh-radija-1-768616>

Osmančević, E. (2022). *Mapiranje medijskih web portala u BiH*. Sarajevo: CPCD. https://2am-objavi-ba.s3.amazonaws.com/wp-content/uploads/2021/06/17113734/Istrazivanje_Mapiranje-medijskih-web-portala-u-BiH-1.pdf

Radiosarajevo. (2023). Sramotno: Pejka Medić napušta BHRT nakon Dodikove najave, poručila "još ćete vi nas gledati". *Radiosarajevo.ba*. <https://radiosarajevo.ba/vijesti/bosna-i-hercegovina/sramotno-pejka-medic-napusta-bhrt-nakon-dodikove-najave-porucila-jos-cete-vi-nas-gledati/491525>

Raskrinkavanje. (2020). Metodologija. <https://raskrinkavanje.ba/metodologija>

Schroeder, R. (2018). *Examining and Assessing Editorial Guidelines/Codes of Conducts in the Public Service Media of the Western Balkans*, European Federation of Journalists. <https://europeanjournalists.org/wp-content/uploads/2018/07/PSM-Editorial-Guidelines-Report-EFJ-Renate-Schroeder.pdf>

Sokol, A. (2020). *Modeli propagande, dezinformacija i mržnje u medijima i komunikacijama u BiH*. Tirana: SEENPM, Ljubljana: Mirovni institut, Sarajevo: Mediacentar. https://media.ba/sites/default/files/rsl_research_bih_local_language_final_0.pdf

Sokol, A., i Alibegović, S. (2021). *Mladi za bolje medije: Stavovi, navike i potrebe mladih za medijskim sadržajima*. Sarajevo: Mediacentar. https://www.media.ba/sites/default/files/mladi_za_bolje_medije_dtp_05.pdf

Sokol, A., i Čalović, M. (2022). *Regulacija štetnog sadržaja na internetu u Bosni i Hercegovini: Između slobode izražavanja i štete po demokratiju*. Sarajevo: Mediacentar. https://media.ba/sites/default/files/bos_regulacija_stetnog_sadrzaja_na_internetu_-_web_pages.pdf

Sokol, A., i Sarajlić, D. (ur.). (2023). *Štetni narativi tokom izbora: Kampanje diskreditacije, rodni stereotipi i narativi mržnje*. Sarajevo: Mediacentar Sarajevo. https://media.ba/sites/default/files/stetni_narativi_-_web_pages.pdf

Stokić, V. (2023). Kodeks Vijeća za štampu BiH kršili i članovi Vijeća. *Media.ba*. <https://media.ba/bs/magazin-novinarstvo/kodeks-vijeca-za-stampu-bih-krsil-i-clanovi-vijeca>

Stokić, V. (2022). Zašto pojedinim medijima ne odgovara rad fact-checkera? *Media.ba*. <https://www.media.ba/bs/magazin-novinarstvo/zasto-pojedinim-medijima-ne-odgovara-rad-fact-checkera>

Tomić, S. (2021). Regulacija sadržaja internet stranica televizijskih i radijskih emitera. *Media.ba*. <https://www.media.ba/bs/magazin-novinarstvo/regulacija-sadrzaja-internet-stranica-televizijskih-i-radijskih-emitera>

KODEKSI, ODLUKE I PRAVILA

Centralna izborna komisija

CIK. (2010). Pravilnik o medijskom predstavljanju političkih subjekata u razdoblju od dana raspisivanja izbora do dana održavanja izbora. https://izbori.ba/Documents/Opci-Izbori-2010/Mediji/Pravilnik_o_medijskom_predstavljanju-HRV.pdf#:~:text=R%20A%20V%20I%20L%20N%20I%20K,izbora%20POGLAVLJE%20I.%20UVODNE%20NAPOMENE%20C4%8Clanak%20I.%20%28Primjena%29

Regulatorna agencija za komunikacije BiH

RAK. (2023). Kodeks o programskim sadržajima. <https://docs.rak.ba/articles/436feb44-66bf-4ad7-bfc7-6d6b9e6232f7.pdf>

RAK. (2023a). Pravilo 96/2023 o uslugama platformi za razmjenu videozapisa. <https://docs.rak.ba/articles/535e5740-e95f-4c8a-b72c-23c62c269f28.pdf>

Vijeće za štampu i online medije

Vijeće za štampu i online medije. (1999/2021). Kodeks Vijeća za štampu i online medije. https://www.vzs.ba/index.php?option=com_content&view=article&id=218&Itemid=9&lang=bs

Vijeće za štampu i online medije. (2022). Predstavljena Analiza govora mržnje u korisničkim komentarima u predizbornoj kampanji za Opće izbore 2022. u BiH. <https://vzs.ba/predstavljena-analiza-govora-mrznje-u-korisnickim-komentarima-u-predizbornoj-kampanji-za-opce-izbore-2022-u-bih/>

Vijeće za štampu i online medije. (2020). Statut Vijeća za štampu i online medije. <https://vzs.ba/statut/>

Javni servisi

Uređivački principi javnog RTV-sistema. (2003). <https://lat.rtrs.tv/comp/principi.php>

BHRT. (2004). Statut BHRT-a. <https://bhrt.ba/uploads/2019/10/Statut-BHRT.pdf#:~:text=STATUT%20RADIOTELEVIZIJE%20BOSNE%20I%20HERCEGOVINE%20%28Pre%C4%8Di%C5%A1%C4%87eni%20tekst%29%20TEMELJNE,Bosni%20i%20Hercegovini%20%28Sl.%20glasnik%20BiH%20br.%2014%2F99%29>

Novinarsko vijeće časti

“BH novinari”. (2004). Kodeks časti Udruženja “BH novinari”. <https://bhnovinari.ba/bs/kodeks-asti-bh-novinara/>

“BH novinari”. (2004a). Poslovnik o radu Novinarskog vijeća časti. <https://bhnovinari.ba/>

Zakoni i odluke

OHR. (2021). Odluka o spajanju nadležnosti Nezavisne komisije za medije i Regulatorne agencije za telekomunikacije. <https://www.ohr.int/odluka-o-spajanju-nadleznosti-nezavisne-komisije-za-medije-i-regulatorne-agencije-za-telekomunikacije/>

Zakon o zaštiti od klevete FBiH. (2002/2005). Službene novine Federacije BiH, 59/2002, 19/2003 i 73/2005. https://ti-bih.org/wp-content/uploads/2011/04/zakon_o_zastiti_od_klevete_fbih.pdf

Ostale smjernice

UNICEF. (2000). Etičke smjernice: Principi etičkog izvještavanja o djeci. <https://www.unicef.org/bih/media/1436/file/Eti%C4%8Dke%20smjernice%20i%20principi%20eti%C4%8Dkog%20izvje%C5%A1tava%20o%20djeci.pdf>

Klix.ba. (s. a.). Pravila i uslovi korištenja komentara, <https://www.klix.ba/komentari>

SPISAK INTERVJUA

Maida Ćulahović, šefica Odsjeka za programske sadržaje i analizu Regulatorne agencije za komunikacije, i Azra Maslo, rukovoditeljica Sektora za programske sadržaje i prigovore Regulatorne agencije za komunikacije;

Maida Bahto Kestendžić, programska koordinatorica Vijeća za štampu i online medije;

Borka Rudić, generalna sekretarica Udruženja "BH novinari";

Senada Ćumurović, pomoćnica generalnog direktora za razvoj BHRT-a;

Rašid Krupalija, urednik, Raskrinkavanje;

Semir Hambo, glavni i odgovorni urednik, Klix.ba;

Sandra Gojković Arbutina, glavna i odgovorna urednica, Nezavisne novine;

Lejla Turčilo, profesorica na Fakultetu političkih nauka Univerziteta u Sarajevu;

Ljubomir Zuber, komunikolog, profesor, Univerzitet za poslovni inženjering i menadžment.

O AUTORICI

Anida Sokol je istraživačica i koordinatorica istraživačkih projekata u Mediacentru Sarajevo. Magistrirala je engleski jezik i književnost na Filozofskom fakultetu u Sarajevu, a doktorat iz historije Evrope stekla je kao Basileusova stipendistkinja na Fakultetu političkih nauka Univerziteta Sapienza u Rimu, gdje je radila kao istraživačica. Objavila je niz radova na temu medija, sjećanja i politike u BiH, između ostalog, u časopisu Politička misao, za Palgrave Macmillan i Mediacentar Sarajevo. Predavala je politiku i medije i političku komunikaciju na International University Burch u Sarajevu i na Sarajevo School of Science and Technology.

DOBRE OSNOVE, OGRANIČENA PRIMJENA

Samoregulacija medija u Bosni i Hercegovini

Ova publikacija je nastala kao rezultat istraživačkih aktivnosti na projektu „Naši mediji: Inicijativa za unapređenje medijske pismenosti, dijalog i aktivizam“. Tematski okvir prve serije istraživanja je KRITIČKA ANALIZA ETIČKIH KODEKSA I SAMOREGULACIJE U MEDIJIMA u Albaniji, Bosni i Hercegovini, Crnoj Gori, Kosovu, Severnoj Makedoniji, Srbiji i Turskoj.

Projekat „Naši mediji: Inicijativa za unapređenje medijske pismenosti, dijalog i aktivizam“ zajedno realizuje devet organizacija koje se bave razvojem medija na Zapadnom Balkanu i u Turskoj, uz finansijsku podršku Evropske unije. Koordinator trogodišnjeg projekta je Fondacija Mediacentar iz Sarajeva. Partneri na projektu su: Albanski medijski institut iz Tirane, Bianet iz Istanbula, Institut za medije Crne Gore iz Podgorice, Makedonski institut za medije iz Skoplja, Mirovni institut iz Ljubljane, Mreža Jugoistočne Evrope za profesionalizaciju medija (SEENPM), Novosadska novinarska škola iz Novog Sada i Savet za štampu Kosova iz Prištine.